

HRVATSKI PLANINAR

Viestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“ u Zagrebu.

Na planine!

Bliže k suncu! Na klis s klisa,
Gdje se modro nebo smije,
Zelenkite mrkih smreka
Hladan vjetar drzko vije,
A tanane jele šušte
Umiljate priče svoje
Tamo čezne, tamo žudi
Tamo živi srce moje!

Kad se paprat živo njiše
Zelen mašak od sna budi,
Na snježniku vrletnom
Grimiz sunca sniegom rudi
U osmieu pramaljeća
Moja svaka briga s vene,
Šumskim krišem travke šapću
Moje stare uspomene:

Dok sam momče mlad mladovđ
Uz potočac jaglac brao,
Ustrminom kano jelen
K bistrom vrelu skakutao.
Dok sam cikeuć svet taj gledo,
Kano svježe šumsko cvieće,
Što miriše liepim daškom
Od ljubavi i od sreće . . .

Sad mi bježne ure letе
I bez sunca i bez cvieća
Bez pticića glasnog pjevanja
I bez čarnog pramaljeća,
U zaglušnoj mukloj čami
Hladni su mi gospodari,
Usred tmurnih hladnih stiena,
Sami pusti spisi stari.

Bliže k suncu na klis s klisa
Gdje se vedro nebo smije
Zelenkite mrkih smreka
Hladan vjetar drzko vije.
A tanane jele šušte
Umiljate priče svoje
Tamo čezne, tamo žudi,
Tamo živi srce moje.

Dr. Velimir Deželić.

Planina Promina.

U sjevernoj Dalmaciji, a sjevero-iztočno od Šibenika pružila se kamena planina Promina sa najvišim si vrhom Velikom Prominom (1148 m.), koja je planina znamenita i glasovita svojim ugljenom i okaminama, koje joj pronieše glas cielim svjetom.

Kod Siverića slojevi su kamenog ugljevlja 11—19 m. debeli. Kopaju te »crne dragulje« već od g. 1835, pa su g. 1890. izkopali 54 400 bačava, dočim je g. 1892. izkopano 220.900 metričkih centi u vrijednosti od 137.600 kruna. Izpod kamena vapneca, na kojem leže ogromni ti slojevi, steru se željezne ruđače, kojima su slojevi 1—2 m. debeli, ali od čovječe ruke još ne taknuti.

Ime je ovoj planini i tamošnjem kraju od liburnijskoga grada Promone, koji bijaše poput Rima sagradjen na brežuljcima, a uzdizao se na južnoj obali Krke te se spominje već g. 54. pr. Isusa, kada su ga napali Dalmati, a Liburni u pomoć prizvali Rimljane.

Čuveni Buch spominje Prominu u svojoj radnji: »Ueber die Lagerung der Braunkohlen in Europa«, iztičući bogatstvo bilinskih ostanaka, kojih ima u laporima i lapornim škriljevima, a potiču iz dobe kamenog ugljevlja u kojem ima od izumrlih životinja Nummulita, a naročito mekušaca n. pr. kod Barića (*Pecten, Cardium, Turitella*).¹ Čudnovat je onaj komad lignita iz Siverića u kojem se sačuvalo nekoliko dlaka od izumrlog krupnokožca *Anthracotherium Dalmatinum* od kojega ima nekoliko ostanaka i u zagrebačkom muzeju, koji pripadaju valjda mladoj životinji.²

Najznamenitije prasvjetno grobište leži u okolini vrela Veliki točak i sdolke (Stollen) kod Siverića, gdje su slojevi kamenog ugljevlja najmoćniji, jer preko 18 metara debeli. Najdolje slojeve stvara modrasti laporni škriljevac sa mnogo brojnim bilinskim ostancima medju kojima se osobito iztiče *Goniopteris dalmatica*. Nad ovim slojevima leže žućkasti vapnoviti laporni škriljevi, koji se lako kalaju. U njihovim dubljinama pohranjeno je mnogo bilina, naročito lišća od dvosupnica, grana od *Auracarites Sternbergii*, perca od *Goniopteris polypodioides*. Gornji slojevi ne imaju bilinskih ostanaka, ali imaju mnogo okamina od mekušaca nad kojima leži numulitov vapnenac razne moćnosti.

Za pradobnu floru naše domovine prezasluzni Ettingshausen obradio je cvjetanu briega Promine na temelju gradje, koje su sabrali G. Schlehan, ravnarelj rudokopja, G. Rössler, rudarski činovnik i dr. Lanza, profesor u Zadru, te je o tom pisao prvi puta g. 1853.³

God. 1854. u istim je publikacijama napisao: »Nachtrag zur eocenen Flora des Monte Promina in Dalmatien«, ali već iste godine pribrao je Ettingshausen svu gradju u jedno i štampom izdao preznamenitu razpravu: »Die eocene Flora des Monte Pomina«, ukrasiv je sa 14 tablica.⁴

On je odredio 71 vrstu bilina, koje odпадaju na 26 redova i predočio

¹ Obzirom na mekušce znamenito je izpod Promine mjesto Miočić (S. Brusina: Prilozi paleontologiji hrvatskoj. Rad jugosl. akademije, knj. 28. Zagreb 1874.)

² Dr. D. Gorjanović: Fosilni sisari Hrv. Slav. i Dalm. Rad jugosl. akademije. Knj. 69. Zagreb 1884.

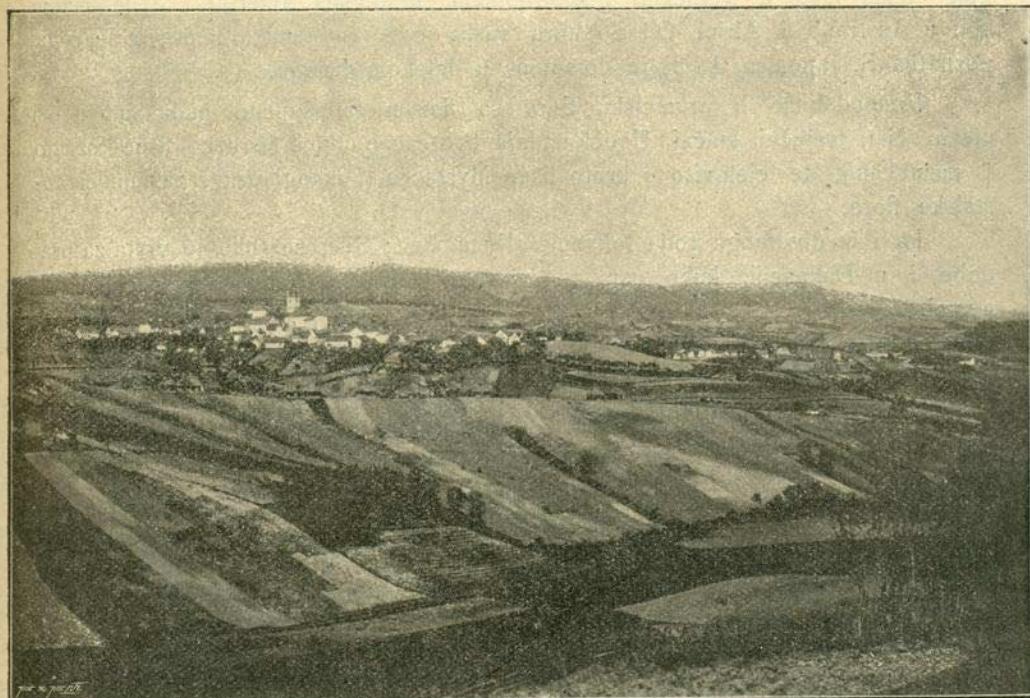
³ Ueber d. fossile Flora des Monte Promina in Dalmatien. Sitzungsberichte d. math. — naturw. Classe d. k. Akademie d. Wissenschaften, Wien. str. 424.—428.

⁴ Denkschriften d. k. Akademie d. Wissenschaften. Wien. 17.—44.

nam njihova staništa. Tri vrste rasle su u moru, pet u sladkoj vodi kao biline povodnice, tri u mučvarama kao močvarice, dočim ostale vrste pripadaju ko-pnenim bilinama.

Na krševitim ili pjeskovitim mjestima poviše mora rasle su razne vrste Santaluma, od Protacea osobito *Petrophiloides Richardsonii*, *Banksie* i moguće sitnoliste Sapotacee i Myrtacee.

Banksije, nazvane tako po englezkom putniku Banksu, grmovi su, koji danas rastu samo u Australiji, a poznamo do 50 vrsta od kojih je poznatija *B. marginata*, 3—6 metara visok grm iz južnog Walesa i Viktorije. U Dal-

Iz »Zemljopisa Hrvatske«: Zagrebačka gora kod Sv. Ivana na Zelini.

maciji sačuvale su se vrste *B. longifolia*, *B. haeringiana*, *B. Ungerii* i *B. dillenoides*.

Na šikarastim, krševim obroncima, brežuljcima i u prigorju bujale su vrste roda Daphnogene, Laurusa (lovor), Flabellarie, vrste roda Adiantum i Pisonia, Auracarites Sternbergii; od Protacea osobito Banksie i Dryandre, nekoje Celastrinee, Sterculia, Sapotacee, razne vrištine (Ericaceae), krkovice (Rhamneae), Myrtacee i sočivice (Lnguminose).

U gustijoj i hladovitijoj šumi rasio je na Promini *Artocarpidium Ephialae*, *Apocynophyllum plumeriae folium*, *Dombeyopsis Philyreae*, razne vrsti *Ficus*, *Cassie*, od povijuša Celastrinee, *Malpighiastrum dalma-*

ticum i razne papradi, kao *Goniopteris dalmatica*, *G. polypodioides* i *Blechnum Braunii*. Od smokvenica (*Feigenbaum*) bijaše tu: *Ficus dalmatica*, *F. Jynx*, *F. Morloti* u kojih bijaše list osobita oblika.

Iz obitelji lovorka raslo je više *Daphnogena*, od pravih lovora *Laurus Lages* i *L. pachyphylla*. Od vriesa poznamo *Vaccinium acheronticum* i jednu vrstu pjenišnika *Rhododendron Saturni* (*Alpenröschen*), dapače se našlo ostanaka od poklopnjaka *Eucalyptus oceanica*, koji danas uspjevaju u Australiji i Indičkom arhipelagu.

Divotna mora da su bila stabla i grmovi od *Eugenia Appolinis*, koje srodnici danas živu u tropičkim i subtropičkim krajevima Amerike i Azije, manje njih u Australiji i Africi. Od *Sophora* rasla je *S. europaea* od kojega je roda poznatija *S. japonica*, kojoj je domovina u dalekom Japanu.

Prispodobimo li prominsku floru sa florom sadašnjosti, pada nam u oči njezin čisti tropički značaj. U oči padaju Proteacee u kojih je uzko lišće kožnato i nazubkano, te cijelovito i kruto lišće Myrtacea, i mnogi drugi zastupnici austalske flore.

Pa i iz divotnoga roda lokvanja (*Nymphaea*; Seerose) bilo je vrsta za pradobe i u Dalmaciji, kako nam to svjedoče listovi od *Nelumbium Buchii* i *N. nymphoeoides*.¹

¹ D. Hirc: Kakova bijaše šuma u našoj domovini za pradobe. (Šumarski list. 1897.)

Na Debelom vrhu.

Zdravo da si zabaviše
Presretnih mi mladih dana,
Plahih srna boraviše,
Goro moja milovana!

Pedesetak godinica
Na vrhuncu ne bjeh tvome,
Al s ponosom tvoga lice
Viek si draga srcu mome.

U ljetu te zelen kiti,
A u zimi sniežak bieli,
Proljećem ti cvjet se miti,
Kad sve živo se veseli,

Jer kada se kukavica
S tebe glasom javi dubkim,
Prolistat će i gorica,
Svet se odiet cviećem ljubkim.

A na vrh ti tlo se diže,
Bajne misli tog obstiru,
Mislec da je Bogu bliže
U blaženom tome miru.

Tad, kudagod svrne okom,
Dražesti mu obilj svudi,
Po vidiku tom širokom
Tiesne mu se šire grudi.

Gleda gore i dolove,
Kako skladno se prepliću,
Vilovite svud vrhove
S oblacima gdje se stiču.

Ah, kako je ovdje krasno
U zatišju tom se bavit,
I junačkom pjesmom glasno
Hrvatski naš dom pozdravit.

Zato, braćo, punmo čaše
Na tom visu ponosnomu,
Domovine u čast naše
Svakom sinu junačkomu.

Pa na ovoj svetoj grudi
Podajmo si svoje desne,
Da smo spremni dom svoj svudi
Od navale branit biesne.

Tu, na medji nam prvaka,
Slavnih Zrinjskih-Frankopana,
Nada nek nas krepi jaka
Sretnijih nam opet dana.

Tu i oni sastavili
Rodbinski on savez sveti,
Tu junački odlučili :
»Ili živit ili mrieti!«

Tako i mi zaključimo :
Za Hrvatsku živit samo,
Sav život njoj posvetimo,
Hrvatima nek se znarno.

Pa da djavo na nas plane,
Nebojmo se, braćo mila,
I na smrtne kličmo dane :
»Domovino, sretna bila!«

A sada se s tobom dielim
Goro moja opjevana ;
Ali srcem neveselim
S uspomene boljih dana !

Jakov Majnarić.

Nekoje znamenite planinarke.

Napisao Dragutin Hirc.

(Svršetak).

Podjemo li kronologiskim redom, sustati nam je kod gospodje Lujze Niepmann iz Düsseldorfa, koja je takodjer već za rana zavoljele planinarstvu i g. 1890. bez znanja se svojih roditelja uzpela na Dachstein, a g. 1893. rajila na Velikom Kleku. Zavoljela je u Kranjskoj Savinske planine (Kamničke planine), uzpela se na Sonnblick, gdje imade glasoviti observatorij, bila je na Velikom Venedigeru, na Königspitze, a tri puta na Velikom Kleku. Nije sustala, već je češće pošla na Dolomite, vinula se na Monte Cristallo, Dreischusterspitze, Cimone della Pala, Saas Maor, Fünffingerspitze i druge visoke bregove.

Českinja Ana Wörisek započela je putovati g. 1891. u Oetzthalskim Alpama te se uzpela na Veliki Venediger, Veliki Klek, Ceedale, Ortler, Adamello, Presanelu i sretno dokrajčila vratolomni put preko grebena od Diavolezze te Palia na Burumi. U Dolomitima bijaše na Cima Tosi, Monte Cristallu, Antulau, Troda de Lagu, Cimone della Palu.

Čudesni su uzlazi gospodje Meuser iz Merana. Uzpela se na Cimone della Pala, Pala di San Martino, Fünffingerspitze, Saas Maor sa Cima della Madonna, Winklerturm, Königsspitze, Thurwieserspitze, Finsteraarhorn, Monte Rosi, Matterhorn, Veliki Grenier, Rothorn, Dent du Géant, Montblanc, dočim je na Aetnu pošla u zimi

Elisa Werner iz Berlina bila je na Monte Cristallu, Monte Palmu, Mar-

molati, Cimone della Pala, Pietra grande, na Velikom Kleku, Velikom Greineru, Kônigsspitze (bez vodiča), ali nije minula ni Triglav.

Gospodja Ruža Zöhnle izvela je da sada 80 uzlaza.

Pavla i Ana Magdalinski zalazile su u iztočne Alpe od g. 1893., gdje su se uzpele na 65 bregova, a nekoje su obašle i bez vodiča.

Ana i Adelhajda Frank uzpele su se na 38 briega, a prva počela je »planinariti« tek u svojoj 43 godini.

Znamenita je planinarka Jelena Kuntze iz Genfa. Svoje uzlaze započela je u Berner Oberlandu i oko Zermata, uzpevši se na Wetterhorn, Aletrethorn, Jungfrau, Finsteraarhorn, Mischabel, Dent Blanch, Matterhorn, Weisshorn, te je izvela divski put preko Montblanca, idući iz Cormajeura u Chamouinix. U Dolomitima uzpela se ta odvažna planinarka na nekoje od »najstrašnijih« bregova i živa se povratila kući.

Ruža Kirschbaum iz Praga uz pratnju je svoga brata obašla bregove Stubajskih i Zillerthalskih Alpa i uzpela se na nekoje vrhove u sklopu Siloretta i Fervolla; bijaše na Möseleu, Zsigmondy spitze, Greineru, Elferu, Zwölferu, Monte Cristallu, Monte Pelmu, Fluchthörneru, a na sve se je bregove uzpela bez vodiča.

Gospodja Mabel Rickmers iz Beča segnula je kao planinarka preko medja naše monarkije, pa se je uzpela na više bregova u Kavkazu, u Transkavkaziji i Bokari, dočim se na Himalaji iztaknula g. 1899 gospodja Workman sa svojim suprugom, a vodio ih glasoviti švicarski vodič Matija Zurbriggen, koji je tamo i natradao. Na Mount Koser Gungu (6430 m.), uzpela se je odvažna tаžena uz mečavu 1500 m. visoko.

Smetnemo li pod oku ovu malu planinarsku sliku, gledamo u njoj puno života i treba da pred tako zaslужnim planinarkama skinemo kapu. U centralnim i iztočnim Alpama uzpeli su se žene malone na sve najviše bregove, a većina njih nesamo toga radi, da mogu reći »bila sam gore,« već je mnogo njih obogatilo svojim perom i planinarsku knjigu i time promaklo planinarske interese.

»Ne slava ili taština, piše gospodja Tauscher, već ljubav spram muža, bijaše mi poticalom, da ga pratim u čudesni svjet Alpa i da budem uz njega, ako ma zaprieti pogibelj. Tako sam postala planinarkom i svake sam godine bila zadovoljnija, uživajući veličajnu prirodu. Na povratku mi bijaše telо snažnije i žilavije, a duša moja prepuna krasnih slika.«

»Da se riešim dnevnoga i jednostavnoga života, da mi duša i srdce primu nove utiske, da mi telо bude pružnije i snažnije, a ja vazda jača, sretnija i zadovoljnija: to je za mene svrha i važnost planinarstva.«

»Tko je svoju snagu u prirodi prokušao, taj podnosi laglje i brige i terete dnevnoga života.« (Zöhule.)

»Mi častimo planinarstvo toga radi, jer nas ono u etičnom pogledu uzdiže nad svagdanji materijalni život. A kad se u isti povraćamo, nosimo u duši idealni biljeg, koji je to jači, što smo ga teže u žestokoj borbi izvojštili.« (Meuerer-Blank.)

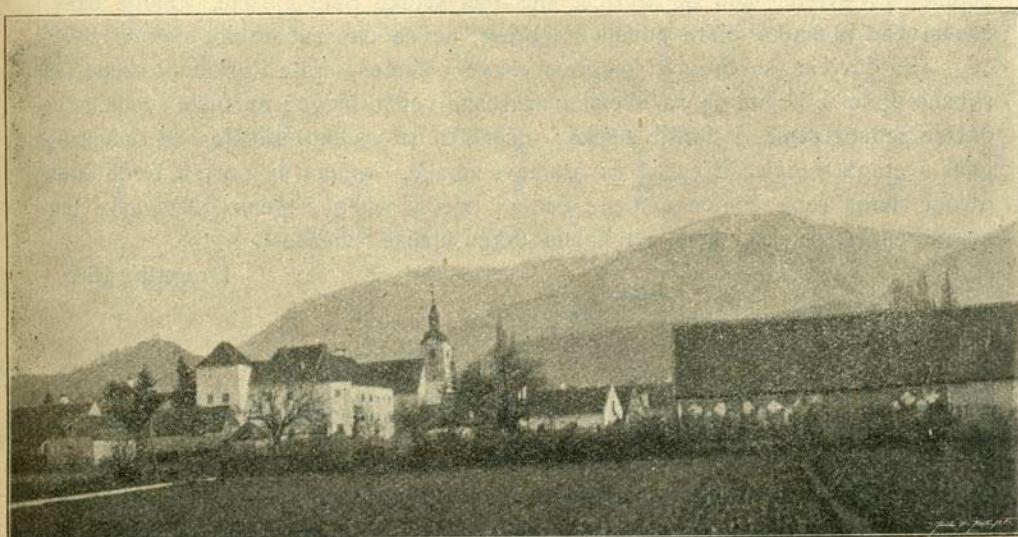
»Svaki nam drugi sport podaje užitaka, nu ovdje, gdje nam treba da svla-

damo veličajnu prirodu, mudru ovu učiteljicu života, treba da saberemo svu svoju zbilju i snagu, da pohranimo u duši našoj najčistije užitke.« (Kuntze.)

»One duševne vrline, za koje se kod našega uzgoja obično slabo mari, razviju se u planinarstvu, a te jesu: Opreznost, pritomnost duha, uztrpljivost, samozataja, odlučnost i uztrajnost.« (Rickmers).

»Od 18—25 godine svoga života samo sam mislila, govorila sanjala i čitala o bregovima. S cienim, da nas ništa ne mladi i ne zamlađuje toliko, koliko ljubav prama bregovitoj okolini.« (Knoch.)

Čuvena planinarka Maud Wundt, koja je netom napisala krasan članak: »Berühmte Bergsteigerinen,« svršava ga ovim riećima: »Osvojnemo li se na ono, što sam napisala, odaje nam planinarstvo veliku korist. Ono nas krije i jača, ono nam podržava zdravlje, ono nas čini poletnima i zanosnima, ono nam jača

Iz »Zemljopisa Hrvatske«: Velika Ivančica kod Ivanca.

naše pouzdanje, čini nas samostalnima i svojima, ono nas sve više veže o prirodu. Nigdje si srdca muža i žene nisu tako bliza, kao za uzlaza, nigdje ne kucaju toli jako, kao u naručaju bajne prirode.«

Kamo sreće, kada bi krasni spol više mario za planinarstvo, po gotovo pak, kad bi mario u našoj domovini, koja se do sada ne može pohvaliti ni jednom planinarkom, akoprem je upravo naša domovina jedna od najprikladnijih zemalja za planinarstvo. Ono sniva u srdcima Hrvatica još dubok sanak, nu nadajmo se, da će se i hrvatska kćerka naskoro prenuti i spremiti, da u lakom narodnom odielu i štapom-penjačem u ruci, podje na bregove mile si hrvatske domovine.

Kad bi majke naše znale, koliko im priroda podaje užitaka, kad bi one znale, kako će u prirodi biti sretne, blažene i zadovoljne, kad bi one znale, da je priroda najdivnija knjiga, izpisana rukom božjom, kad bi znale, da je ona hram

božji, da je ognjište žarkoga patriotizma: krenule bi što prije na gore i planine naše domovine.

Badava rieč, badava knjiga, badava sve, u prirodi si najsretniji, u prirodi najzadovoljniji, priroda cijeliva srdce tvoje onim božanskim čuvstvom, koji zovemo ljubav domovine!

Kad bi pak majka povela na brieg i diete svoje, pokazujući mu sa visine krasote domovine, kad bi se k djetetu sagnula, pak mu šapnula u uho: »Evo draga, to je tvoja domovina; evo, dušo, to je tvoje milje i omilje, to je sveta ona gruda, na kojoj si se rodio, to one zemlja o kojoj pjevaš: »Liepa naša domovina!«, potresla bi mladjanim srdcem i u jednom danu s uzgojne strane polučila više, nego u mjesec dana u zatvorenoj sobi, pak govorila djetetu, kao da čita iz molitvenika. A kćerka, a sinak, stajat će uz majku, čije je srce najtoplje na svetu, kao uz božicu, slušajući sladke rieči njezine. Onoga dana i časka, kad je majka diete povela na brieg, ne će ono zaboraviti, dok će živjeti.

»Za čovjeka su bregovi njegove crkve i škole — piše Ruskin — skupocjeno slikano djelo u kojem je za učenika nakrcano veliko blago; obrtniku i radniku podavaju jednostavnih i dobrih nauka; učenjaku su osobito zatišje, za nabožnoga puni svetoga veličja. Bregovi su hramovi zemlje, kojima su portali tvrde litice, oblaci zlatna runa, bujice i stiene empori, vječni snieg žrtvenici. Nad svim time sagradjen je grimizan svod na kojem drkću vječne zvezde.«

Dragutin Hirc.

Košnja u Gorskem kotaru.

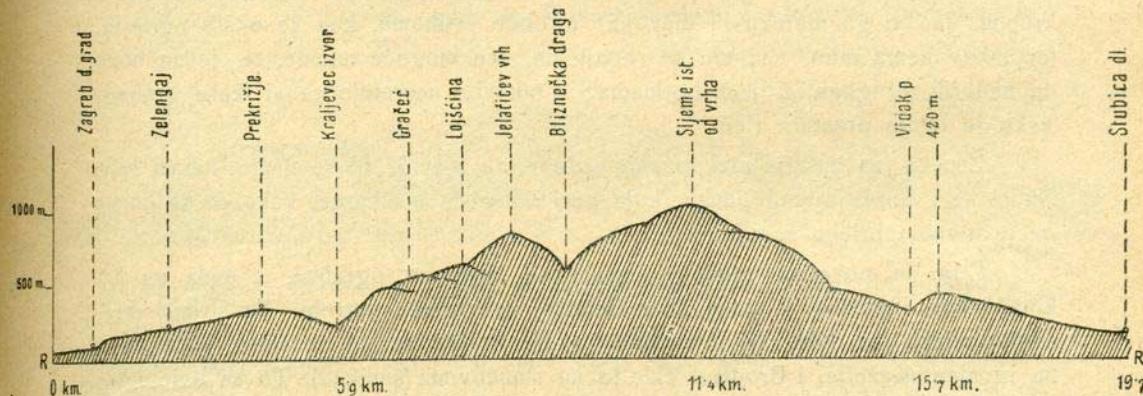
U liepim, vinorodnim krajevima čitave nam Hrvatske slavi se u jeseni vesela berba glasbom, pjesmom, pucanjem, a kadšto i vatrometom. Takove svečanosti ne ima u vilovitom Gorskem kotaru, jer tu trs ne uspieva. Ali je zato u nas košnja, koja ima takodjer svoju veselu stranu. Opisat ću dakle ovu, kako se običaje vršiti u Delnicama, tom središtu toga čarnoga kraja Hrvatske, s jedne strane što je radnja ta skoro po svim mjestima ista, a stranom s toga, što je ovdje košnja najzanimivija, budući da se tu jošte nalaze starinski stanovi, kojih je drugud ne stalo ili ih malo ima, pa u ostalom Delničani imaju najveći prostor zanimivih tih gorskih livada.

Delnice graniče sa sedam poreznih občina, pa kako u uvodu rekoh, najveći prostor silnoga toga zemljista zauzimaju gorske livade. Te su livade na oko rijedke šumice, jer na njima raste bukva, briest, javor, mukinja, bieli i crni jasen i jarebika (*Sorbus Aucuparia*), te obligatna lieska. Ima tu i tamo i po koji grm smrdiličja (*Rhamnus Carniolica*). Drveće se ostavlja da raste, jer bi inače za vrieme suše sva trava izgorjela od žege. Uz to se to drveće i grmlje »medju mašama« klaštri i suši, te lišće zimi daje blagu kao krma. Ovo ga pohlepno jede, naročito ako se poškropi razsolju. Tlo tih livada vrlo je slikovito, pa kada one procvatu, nisi ih kadar ni opjevati, ni opisati.

Pošto su te livade kadšto i tri sata od mjesta udaljene, to imadu Delničani na osam krajeva svoje stanove i to u Zaliesini, Dedinu, Poljanama, Vrhu, Presiki, Toru, Lučicama i Soveć-lazu.

Stanovi ti naliče malim selima sa razstrkanim, u gdjegdje i dosta blizim kućama.

Stanovi se sastoje od kućice, koja ima pod zemljom malu pivnicu za krumpir, mleko i drugo. Razi zemlje jedna je sobica, a dosta prostrano predsoblje služi kao ognjište, oko kojega za kišovitih dana čeljad sjedi i jede. S jedne, a kadšto i s obiju strana kućice (šute) jesu hljevi (štale) za blago. Na tavan spremu se krma. Uz stan je i skadanj (štagalj) pod kojim je takodjer i štala, a uad štalom usred sgrade skadrič, u kojemu se prije mlatilo, no sada se sve to strojevima vrši. S desna i s lieva jesu čelnice (čeonice), a straga skadnjička kapnica. U taj se prostor spremu sieno, strnišće, slama, lišće itd. Vrata na desnoj kapnici ogromna su, da mogu u skadanj unići vozovi kad se razlaže sieno, ili kada je kiša, da ondje stoje kadšto i po dva pod krovom na suhu.

Iz »Zemljopisa Hrvatske«: Prosjek kroz Zagrebačku goru.

Uz stanove jesu čitava polja veća ili manja, već koliko je tu sgrada ili kakovo je tlo. U stanovima su veći dio zime pastiri, koji nastojo blago; a tako od vazma, dok se »zamire« livade, i družina, da obradi polje, jer kod stanova mora da bude najprije sve gotovo. Livade se zamire tako oko Filiplja t. j. blago ne smije više da širom pase, kao prije, već pase svaki po svojem ili moća u Delnice, gdje se goni na pašinice.

Dan »zamirenja« objavi se pred crkvom. Sada sve hrli u Delnice, i ljudi i blago, jer svatko, tko ne bi to učinio, već širom pasao, kaznio bi se sa poljske štete. Kod stana dakle ostanu samo oni, kojima je ondje najviše zemljišta, ili koji u Delnicama ne imaju kuće.

Na onim nepreglednim livadama sada je mrtvi mir, samo srne, zecovi i ptice slobodno se kreću. Pa zato ima tu bezbroj krilatica, jer je nitko u njihovn živovanju ne smeta sve do Margaretinja. Ljudi dolaze naime k stanovima samo onda, kada im je okapat i ogretat krumpir, a to traje tekar dan, dva.

No o Margaretinju ožive tek naše livade. Od Ivanja do tada pokosile se oranice, a o Margaretinju prestane zamirenje i sada pasu stada zajednički t. j. ne pazi se čiji je pašnjak ili pokošena livada, jer slobodno pasem ja po tvojem, a ti po mojem, dakako, da se mora i sada čuvati kvara.

Delnice sada kano da se sele. Na kola nalažu djecu, koljevke, lonce, zdj ele hranu, pa hajde svaki k svomu stanu. I sbilja od Margaretinja do Velike gospoje sve je zato pusto i tiho. Tek na večer oživi, kada na stotine vozova dodje onamo da se spremi. Samo u nedjelju dodje svjet kući, da ide k misi i da si kupi potrebiti živež, jer je sada Gorštaku najgore. Kupit mu je naime gotovo sve, što za hranu treba.

Takovih su stanova imali prije imućniji i po dva, ali je djelitba sve to upropastila. — Onda za košnje valja jutrom prevariti zoru, pa nije li kiše poći, ovaj na onaj, onaj na drugi itd. vrh, da ti se vrsi čine, kano da je na nje pala vojska, te da svaki vrh ima svoj posebni tabor. Tuj se pjeva, podcikuje, susjed doziva susjeda, jedan drugomu nadieva kojekakva šaljiva imena, a kadšto bome i krupna. Jao si ga momku ili djevojci, u obće svakomu, koji se o što ogriešio, jer takav nema mira, već mu se rugaju na 'sve moguće načine, te jedan hoće da nadkrili drugoga u izmišljotinama; s takovim nesretnicima »i kose grabe,« kako je ovdje prastara rieč.

Ženske iza kosaca razkopavaju redove, te pjevaju ili se medju sobom šale. Nadje se i po koja vragoljanka, koja puti i dosjeća mužkarce, kako da se onima na protivnom briegu rugaju.

Gdje je povoljno zemljište, grabi se sieno na ograbke, a onda se na kola nalaže i vozi ili k stanu ili u Delnice, već prema potrebi. Na strmim mjestima usjeku se dvie, tri li ogromne grane (veje), te se na njima vuče sieno na ravnicu. Kuželjci i Brodjani čine to na smukovima (smükeh). To su dvie uglađjene ljetvice, svezane s obiju strana užetima, da izgledju kano kola bez kotača. Na ta užeta meću se grane, a na grane sieno, koje se vuče za uže, koje je privezano za prvu daščicu isto tako na ravnicu, gdje se sada na vozove nalaže i kući vozi. Kuželjci imadu s tim izvažanjem pravi križ po svojim strmim putevima. Ali oni su se na to priučili, pa prema onoj: Strpljen spašen, i veselo obavljaju svoj posao.

Kući se sieno vozi pod večer. A kako su već gorski puti obično ne samo strmi, već ako je kišovito vrieme i razrovani, to idu s vozovima težaci, koji na opasnim mjestima voz drže, da se ne prevrne, (ne prebací), što se često dogadja, pa onda s nova nalagaj!

Prije večere spremi se sieno, što više puta traje i do pol noći. Zato hoće kosac i dobru plaću i dobru hranu, jer je to čovjek i obilna obroka. Pa kako i ne bi uz toliki napor! Ustati u 4 ili 5 sati u jutro, a poći na počinak oko 1 ili 2 sata po ponoći, nije baš šala.

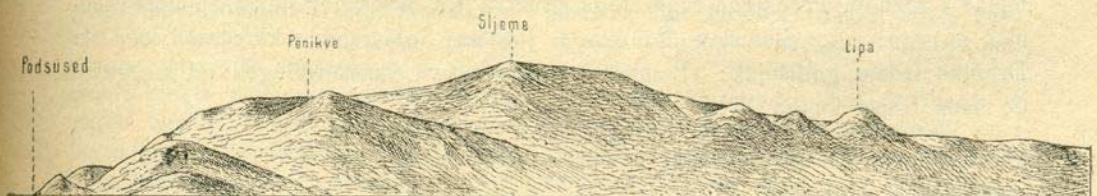
I svaki gospodar nasiti se košnje, naročito ako je kišovito vrieme, kao što bijaše lanjske godine, a košci skupi, jer je naroda sila prošla u Ameriku, pa si

sretan, ako dobiješ težaka. Medjutim srednji gospodar treba da ima koju stotinu u džepu za košnju, inače mu ostane trava nepokošena.

Košnja traje skoro do Velike gospoje. Kada gospodar svrši, mora da je likov ili kako Lokvarci kažu »svršenica.« Tada je čitavo goštenje, koje se svrši istom u zoru, dakako uz pjesmu, a kadšto i uz ples. Pa i tu je šala začin svršetku. Svakako ravna se likov po gospodaru, jer čim tušća kesa, tim veselija svršenica.

I ja sam bio lani na košnji, ali ne na kosilu, već na »kusilu«, (kako zovu Slovenci, »na jelu«). Prijatelj naime G. iznajmio livadu, a da ju pokose, trebalo je 30 kosaca. Pozove mene i prijatelja F., da podjemo onamo, pa da malo prigledamo oko posla, jer je taj baš dan bio zapričen. Mi se rado odazvasmo, ta bilo bure od 70 litara Istrijanca, dva janjića itd. Tu mi došli opet na pamet doživljaji mlađih dana, kada su se u Delnicama brojile ovce po kući na stotine, pa i janjaca dosta. Svaku skoro večer bijaše jedno pečeno u bolje obitelji. A Delnički su janjci prava poslastica, ali sada riedkost. Zla segregacija, a još gora djelitba, i tako ostala samo uspomena na sretnija, bolja ljeta!

Dakako, da sa Poljane, gdje se sbivao svečani čin kositbe, podjosmo u

Iz »Zemljopisa Hrvatske«: Vidik na Zagrebačku goru od Rakova potoka.

Dedin na likov, a onda puna srca, pune čaše, liepo kući. Nije li to po planinarski?

Svršila se košnja. Prije Miholja ili bar do delničke biele nedjelje (treće nedjelje u listopadu), gotov je kod stana sav posao, a sada opet družina kod kuće. Kod stana su samo nekoji, ali uvek vesela, jer mlada srca, onako do pred Božić. A o Božiću sve je doma, pače i paštiri. Pa šta bi kod stana. Kada snieg zapade, mučno i s pogibelju života morallo bi se do blaga i toga siromaha. Pa i on valja do dodje kući, te da se veseli Božiću, kao što cio kršteni sviet.

Da, naš Goranin ima mnogo gorkih časova u životu svomu. On ide u daleki sviet, da što privriedi, pa da onda preživi, pošto mu je na vlastitoj mu zemlji, osim siena i krumpira, slaba privreda, ali se ipak uvek svake godine, ako je moguće, vraća kući s najvećim vesnjem, jer mu je sveta rodjena gruda. Ako mu je pak umrijeti u dalekoj zemlji, najveća je to za nj nesreća. Tako je i pravo: jer je ljubav domovine krepost nad svim krepostima!

Jakov Majnarić.

Družtvene viesti.

Bratska poruka. Na viest, koju je lanjske godine priobčio u br. X. i XI. »Hrvatskom Planinaru« družtveni tajnik, poručuje nam »Slovensko planinarsko družtvo« u »Planinskom vestniku« od mjeseca studenoga ovo: ... Na to pripominjemo, da smo že davno želeli z našimi najbližnjimi brati skupaj delovati na turističnom polju, ter da bi srčno radi pozdravili brate Hrvate na naših krasnih planinah, kamor v novejšem času bratje Čehi v tako obilnem številu prihajaju. Večje izlete, slavnostne otvoritve objavljamo vedno pravočasno po časopisih. Osrednji odbor »Slov. planinskega društva«, kakor tudi odbori posameznih podružnica bodo vsekdar z veseljem ukrenili vse potrebno, da se ugodi vsaki želji planincev Hrvatov. Zatorej kličemo: Na svudenje prihodnje leto v naših planinah.«

Poljačko planinarsko družtvo u Krakovu imalo je lanjske godine 20 začastnih članova, 18 utemeljitelja, 8 doživotnih članova i 1845 podupirajućih članova. Prijedružtvo iznosilo je do 5. svibnja 18443 krune 67 filira, a tolik bijaše i razhod. Predsjednik je toga družtva Kr. Andrzej Potocki, podpredsjednici su mu: Dr. Stanislav Poniklo i Jozafat Sobierański, katedralni kanonik. Družtvo izdaje godišnjak: »Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego« od kojega je do sada izašla knjiga XXII.

Književne obznanice.

Naše gore i planine u „Zemljopisu Hrvatske“. Od ovoga djela, koje pišu i u vlastitoj nakladi štampaju prof. dr. Hranilović i Dragutin Hirc, izašlo je dosada sedam svezaka. Treće poglavje ima naslov: Lice naše domovine, a započima sa oblicima tla, koje nam u V. svezci predočuje na posebnoj tabli deset slika Naše gore i ravnice diele pisci u: Medjurječe, koje zaprema krajeve između Dunava i Save i na kraske krajeve od juga Kupe, Bosne i Hercegovine do mora. Na medjurječe spadaju: Zagorje ili kotlina rieke Krapine, Bilo gora, Moslavačka gora, Požežka kotlina, Djakovačka ulekina, Fruška gora, Podravina i Posavina. Na Zagorje spada: Zagrebačka gora sa Prigorjem, Kosteljska gora, Strahinčica, Ivančica, Kalnik, Maceljska gora i Toplička gora. Zagrebačka gora ima više skupina: Jugo-zapadno krilo,

središnja grbina i sjevero-iztočno krilo, te ogranke: Humska brda, Dubovačko humlje, Marija-bistričko humlje, Bedeničko humlje, Zelinski i Prozorski povor.

Zagrebačkoj gori, kao gori glavnoga nam grada domovine, posvetili su pisci svoju osobitu pozornost. Počimaju sa opisom na str. 138, a svršavaju na str. 171. Strogo znanstveni geografski dio obradio je prof. Hranilović, dočim nam goru sa strane prirodopisno-planinarske opisuje D. Hirc. Koju su joj pažnju posvetili, svjedoče slike i nacrti od kojih navodimo: Ocrt Zagrebačkoga gorja, prosjek kroz Zagrebačku goru, tlocrt Zagrebačkoga gorja, približni prosjek kroz Zagrebačku goru od sjevera k jugu i vidik na Zagrebačku goru od Rakova potoka. Osim ovih nacrti krase opis slike: Ulaz u Sutinski klanac i crkvica sv. Martina u Podsuštu, Zagrebačka gora kod Markuševca

(Sv. Simuna), razvaline Susedgrada, Medvedgrad, Zagrebačka gora kod Sv. Ivana na Zelinu podori grada Zelina itd. Kosteljska gora, koja nam bijaše do sada opisana tek sa nekoliko redaka, zaprema u »Zemljopisu Hrvatske« prostor od str. 171.—175., a ima ove orografske dielove: Glavno bilo Kosteljskog gorja (Zapadna grana od Podčetertka do grada Kostelja. Iztočna grana od Klenovca do Krapine) Ogranci: Prišlinsko humlje. Taborsko humlje, Klanjačko humlje (Ivančke gorice, Marija-rizvička skupina, Cesargradska gora, Vižovlje, Klanječka skupina. Marija gorička brda). Na Desiničko humlje spada Desinička skupina, Banska gorica, Erpenja; na Pregradsko humlje: Pregradske i Petrovske gorice, a samo gorje svršava sa Krapinskim humljem.

Treća je gora po redu vrletra i u orografskom pogledu prezanimiva Strahinčica kod Krapine, koja ima u glavnom bilo više skupina, a u ogranicima i cielim svjetom glasovito Rado-bojsko humlje i kod Sutinskih toplica do sada malo poznatu Strugacu, koja iztice značaj formacije kraske.

Ivančica sa Velikom Ivančicom ne samo da je bedem našega milovidnoga Zagorja, već je temelj-kamen na kojem počiva ciela arhitektonika orografskoga sustava u Zagorju. Svaka od ostalih skupina mogla bi sebrisati, a da Zagorje ne izgubi svoga značaja, nu kada bi ne stalo Ivančice, ne stalo je i Zagorja kao orografske cjeline. U ovoj preznamenitoj gori razlikujemo sljedeće dielove: I. Trup: Lepoglavska gora, prava Ivančica i Podrutska gora. II. Ogranci: Petrovogorsko humlje, Lloborsko humlje, Volama, Konjčinsko humlje, Petruševečko humlje, Budinščina, Hraščinsko humlje, Novomarofsko humlje. Opis Ivančice ukrasuje: Ocrt Ivančice, tlocrt Ivančice, prosjek Strahinčice i Ivančice od zapada k istoku, prosjek kroz trup i ogranke Ivančice, Velika Ivančica kod Ivana, Žrvena pećina kod Ivana. Vidik sa Ivančice opisuje uznositim riećima gospodar grada Ivana,

presv. gospodin Božidar pl. Kukuljević Sakcinski. Njezin opis svršava u svezci VII. u kojem počima opis našega čarnoga Zagorja. Poslije ovoga sledi opis Kalnika, Macelske i Topličke gore, Bilo-gore i Moslavacke gore, kojom se pisci primakoše Požežkoj dolini, koju zaokružise Papuk, Krndija, Dilj-gora, Psujnik i Babje gore. Prvi dio »Zemljopisa Hrvatske« svršava sa opisom naših gora i planina, a samo se sobom kaže, da će vanredno biti zanimivi krajevi Gorskoga kotara, Velike i Male Kapele, Plješevice i gvozdenoga Velebita, pak opis dalmatinskih planina.

Do sada izašle svezke ukrašuju neke slike, koje zapremaju cielu stranicu, kao Klek kod Ogulina, pogled na Velebit, Hacquetov zemljovid Hrvatske, Kraski predjel na otoku Krku, Boka Kotorska, Kotorske planine, Zemljovid gorskih skupina medjurječja, dakle slike, koje moraju zanimati svakoga hrvatskoga planinara.

Koliko će gradje biti pribrano u »Zemljopisu Hrvatske«, zasviedočit će i njegova zaprema od 60 tabaka u 30 svezaka, a cielo djelo stoji za predplatnike u Zagrebu samo 18 kruna, a za pretplatnike izvan Zagreba s poštom 20 k., dočim će poslije cielo djelo stojati 27 kruna. Predplata prima se najmanje na 10 svezaka, koja iznosi za predplatnike u Zagrebu 6 kr., za vanjske s poštom 7 kr. 30 flira. Predplatu prima tiskara Antuna Scholza u Zagrebu, koja obavlja i odprema djelo. Djelo se dobiva i u svim hrvatskim knjižarama, a knjižarska mu je ciena po svezci 70 flira.

Geologie der Fruška gora. Ovu u svakom pogledu zanimivu hrvatsku goru opisao nam je dr. Antun Koch s geologische strane u obširnoj razpravi, koju je razdielio u dva poglavlja: Uebersicht der orographischen und damit zusammenhangenden geologischen Verhältnisse der Frusca gora. Eingehendere Beschreibung der geologischen Verhältnisse des Frusca gora Gebirges. Svako od ovih poglavlja dieli se u više od-

sjeka. Planinara zanima najviše prvo poglavlje u kojem se Fruška gora opisuje sa orografske strane.

Od briega Teleka (200 m.) do Strogog Slankamena protegla se Fruška gora od zapada prama iztoku na 80 km. daleko uz veličajni Dunav. Najviši brieg Crveni čot (539 m.) uzdignuo se nekako u sredini. Od mjesta Ljube uzdiže se gora (Babinac 234 m., Dekansko brdo 277 m., Dugačko polje 291 m.) u prilici luka prama sjeveru, pa se onda nešto spušta (Vukovac 278 m., Jandor 253 m., Kiselic 237 m.) Na najsjevernijoj točki ovoga luka utrešeni su ledčasti škriljevi, dočim su ostali dijelovi pokriveni praporom (löss).

Iztočno krilo toga luka iztiče se brijegom Matoure (?285 m.), gdje se spomenuti škriljevi sve to više iztiču, ali se i gora sve to više najavljuju (Čikerija 317 m., Gaj 364 m., Jerakovac 388 m., Ivina glavica 444 m., Letenka 454 m.), dok se izmedju Beočina i Bešenova ne vine do najveće svoje visine: Kolarski čot (524 m.), Crvena krečana (511 m.), Gradac (471 m.), Lisaj vrh

(490 m.) Medju Ledincima i Vrdnikom najviša je točka ceste izmedju Iriga i Kamenice 444 m. Prama zapadu iztiču se visine 493, 477, 478 m., a iznad manastira Remete uzdiže se Beleševac 330 m. visoko. Dalje Remeta najviša je točka na cesti što vodi u Karlovce 285 m. Glavno bilo sledimo do Slankamena gdje se iztiču visine: Karas (245 m.), Kalakač (194 m.), Kosevac (268 m.) i Planina (210 m.) dalje Starog Slankamena.

Ova razprava objašnjena je i dvim krasnim kartama i geološkom kartom Fruške gore i geološkim profilima, a štampano je u «Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn» g. 1896.

Pamiętnik towarzystwa tatrzańskiego. Rok 1901. Krakow 1901. str. 1—169. Ovaj godišnjak donosi osim družvenih vesti i opis mjesta Zakopane (Zakopano przed stu laty), koji je ukrašen sa više slika, a naročito je zanimiva karta, koja nam predečeje Višoke Tatre.

Raznice.

Nekoji znameniti uzlazi u južnoj Hrvatskoj. Poznati hrvatski planinar Ljudevit Rossi, kr. domobranski satnik u Karlovcu boravio je mjeseca srpnja i kolovoza l. g. opet u Lici i tu se uzpeo na nekoje znamenite i manje poznate bregove i vrhove. Bio je na Brusniću, Kuku, Poštaku (po drugi puta), na Malom Malovanu (1738 m.), na Badnju (1639 m.), Višerujni (1623 m.) i na Velikoj Visočici (1619 m.), ali se je vinuo i na siedu glavu Velikoga Malovana, najvišeg a vrha u domovini, što se uzdiže 1760 m. Osim toga je L. Rossi obašao i jezera pod Velikim i Malim Malovanom, pak prikupio i liepu prirodopisnu gradju. Nadamo se, da će nam na skoro opisati svoj tehotni uzlaz na Veliki Malovan, što se

uzdiže izmedju Vaganskoga Vrha (1758 m.) i Maloga Malovana.

Planinsko vino. Pred neko 90 godina pasli su pastiri kraj Sopačkoga dola kod Delnica. Ovi znatiželjni, kako je u dnu dola, podju u nutra, te tražeći i obazirući se, nadju dve lodrice pune vina. Ove lodrice bile su već sasvim mahovinom obrasle, a vino tako izvrstno, da ga u životu takova nitko pio nije. Dakako, da su se sami pastiri najprije nakitili, a onda tek drugima priuštili. Kako je to vino onamo prisjelo, ne zna se, samo je to izvjestno, da je prije gradnje Luzijske ceste onuda vodio pješki put u Primorje, pa, ili je tu tko nastradao ili su tu bili hajduci, pa došavši u škripac, ostavili vino.

Meteorološka opažanja na Sljemenu u godini 1900.
Visina nad morem 935 m. — Motritelj: Dora Kranjčec.

Mjesec	Tlak zraka 600 + mm.				Temperatura zraka °C				Absolutni vapnenje											
	7am	2pm	9pm	Po- preko	Min- imum	Dne	7am	2pm	9pm	Po- preko	Max- imum	minimum	Maks. Dne	Dne Minimum	Dne					
Slječanij	79.73	79.21	79.65	79.53	92.5	20.	60.8	28.	-	-1.14	-0.98 ³	8.6	3.	-10.8	14.15.	8.46				
Veljača	76.82	76.45	74.72	76.63	88.5	24.	66.7	20.	-	-1.55	-0.09	2.16	12.0	-5.9	13.0	6.0				
Ožujak	78.5	78.06	78.57	82.96	92.6	10.	67.7	30.	-	-2.21	-1.81	-1.68	12.0	-5.25	13.0	3.98				
Travanj ³	80.86	80.90	81.19	80.99	93.0	20.	62.6	8.	-	-3.49	-1.92	-1.02	11.0	-11.6	-4.29	3.30				
Svibanj	80.85	80.79	81.18	80.4	86.7	22.	73.6	15.	-	-8.47	-12.99	-8.23	9.48	19.8	7.	-				
Lipanj	83.86	83.26	84.57	88.56	87.4	10.	78.6	6.	-	-13.79	-17.80	-12.17	1.59	22.6	25.	-				
Španj	81.83	84.87	85.03	84.90	90.8	16.	75.9	7.	-	-16.54	-21.25	-16.08	16.99	28.5	27.	-				
Kolovoz	84.53	84.51	84.64	84.55	80.6	30.	75.9	4.	-	-13.94	-17.59	-13.75	14.76	25.2	24.	-				
Rujan	87.72	87.66	87.43	87.77	91.7	14.	83.3	9.	-	-12.45	-16.82	-11.94	13.29	20.6	7.4	4.1848				
Listopad	~4.96	84.89	85.30	84.05	95.4	8.	74.1	27.	-	-7.90	-10.32	-7.48	8.30	20.2	1.	-0.216.16				
Študeni	80.74	80.03	80.43	84.57	80.0	1.	68.4	30.	-	-4.36	-5.39	-4.08	4.48	10.4	8.	-1.18				
Prosinac	84.08	85.78	84.6	84.08	93.4	15.	68.7	1.	-	-0.75	-2.53	-0.75	1.20	7.2	18.	-5.0				
Godina	82.25	82.03	82.38	82.22	95.4	8.X.	60.8	28.I.	-	6.57	9.87	6.32	7.27	28.5	27.	-11.6 III.				
Mjesec	Relativna vlagu				Oborina				Broj dana s oborinom				Razdoba vjetra							
Mjesec	7am	2pm	9pm	Po- preko	7am	2pm	9pm	Zbroj	Maksim.	dne	≥ 0.1 mm	> 10 mm	sati- gram.	Vjetreni ma- jut.	NE	SE	S	SW	NW	ESE
Slječanij	83.9	79.3	79.9	81.1 ¹	8.2	108.1	26.0	19.	19	15	1.6	—	3	13	2.2	2.9	2.5	2.1	2.12	2.4
Veljača	78.5	65.5	77.9	74.0	60	66.1	17.1	22.	13	11	8	—	2	10	2.1	2.5	2.3	1	9	3.25
Ožujak	80.5	66.3	83.4	76.7	70	121.2	40.3	30.	16	12	14	—	2	12	1.9	2.2	2.0	—	13	8.21
Travanj	72.8	62.2	78.4	71.2	64	172.6	33.5	8.	18	15	10	2	2	6	2.2	2.5	2.3	2	4.1	20.20
Svibanj	80.4	68.6	82.5	76.5	6.9	115.7	20.6	28.	19	16	3	3	2	9	2.1	2.4	2.2	—	10	12.23
Lipanj	80.5	70.2	87.1	79.2	57	202.3	44.4	27.	15	13	7	—	7	—	1.8	1.8	1.7	2	13	14.3
Španj	75.2	65.8	84.4	84.4	75.2	3.3	96.3	7.	6	6	—	4	1	2	1.8	2.0	1.4	10	5	10.5
Kolovoz	78.9	72.1	83.9	78.3	5.0	1b8.3	53.0	5.	13	1.3	—	2	1	12	2.1	2.0	1.9	8	10	11.8
Rujan	81.0	68.6	85.6	78.4	3.8	48.8	22.7	12.	5	5	—	—	—	3	2.1	1.8	2.0	5	7	13.13
Listopad	82.8	77.9	83.8	81.5	57	101.9	31.8	22.	13	11	1	—	1	9	2.2	2.5	2.0	5	7	10.20
Študeni	90.7	87.8	90.6	89.8	83	141.1	26.8	4.	19	1.7	3	—	1	22	2.2	2.3	2	3	21	19.15
Prosinac	70.7	69.1	71.8	70.5	4.3	65.4	37.3	20.	4	3	—	1	7	2.1	2.1	2.4	4	8	9	31.12
Godina	79.7	71.0	82.4	77.7	59.1	13978	53.0	5.VIII.	160	138	58	19	6	105	2.1	2.3	2.141	93.139	221.203	170.136.92

¹ ^{1/3} (7, 2, 9). — ² ^{1/4} (7, 2, 9, 9). — ³ Tlak zraka interpoliran prama Zagrebu.

Dr. A. Mohorovičić.

Poziv na predplatu.

Malo ima zemalja, koje obiluju tolikim krásotama, tolikim čudesnim prirodnim tvorevinama, ko što naša domovina. Veliko je ono blago, kojim je Bog obdario našu domovinu, ugledno je ono ruho, koje ona nosi, da se s njime ponosi.

Što u drugim krajevima i zemljama leži kadkada daleko, u nas je često pribrano na malenu i uzanu prostoru.

Nema možda zemlje na svetu, koja je svojim položajem i konfiguracijom tla tako prikladna za planinarstvo, kao što je to naša domovina.

„**Hrvatski Planinar**“, koji ovim brojem stupa u petu godinu svoga opstanka, promicati će i nadalje planinarstvo ne samo u Hrvatskoj, već u svim zemljama u kojima se hrvatski sbori i govori. On će, kao i do sada, opisivati uzlaze na visoke bregove i vrhove, izticati naročito vidike, a prema tomu krasote drage nam domovine; on će nastojati, da u srdcima uzgaja žarki patriotizam i da ga budno podržava.

„**Hrvatski Planinar**“ svraćati će svoju pozornost domaćoj flori, fauni i geji; on će pozorno pratiti rad slavenskih planinarskih društava i život rieči nastojati, da se »planinarske podružnice« ustroje i u onim krajevima, gdje ih do sada još nema.

„**Hrvatski Planinar**“ opisivati će uzlaze glasovitih planinara i donašati njihove životopise.

No da bude sve to „**Hrvatskomu Planinaru**“ moguće, molimo rođenjubivo obćinstvo, da ga podupre predplatom, a sadanje predplatnike, da mu i buduće godine ostanu vjerni. Liepo molimo svakoga Hrvata, da živo nastoji, kako bi se naš list što više razširio u njihovim krajevima, a naročito neka mu utiru put u pučke škole i čitaonice, jer je medju Hrvatima „**jedini**“ list, koji si je uzeo častnu zadaću, da malo po malo opiše sve krasote prostrane nam domovine, a bila bi po nas **prava** sramota, kad bi s našega nemara morao propasti.

Česi imadu »Časopis Turistu« i »Alpsky Věstnik«, Slovenci »Planinski Vestnik«, Bugari svoj godišnjak, Poljaci »Pamietnik«, planinarske listove, koji izlaze već više godina, pa je stalne nade, da će se i Hrvati brinuti za svoj jedini planinarski list »Hrvatski Planinar«.

U to ime Bog pomogo i bilo

Sretno mlado ljetu!

Društveni članovi, koji plaćaju 6 kruna članarine, dobivaju list »bezplatno« nečlanovi za 4 kr., djaci za 2 kr. 40 fil. na godinu. Pojedini brojevi stoe 40 fil.

Sadržaj: Na planine! — Planina Promina. — Na Debelom vrhu. — Nekoje znamenite planinarke. — Košnja u Gorskem kotaru. — Društvene vesti. Književne obznane. — Raznice. — Meteorologiska opažanja.